

اهمیت تحقق مطالب فلسفی و عرفانی در وجود شخص

أعوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
و صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ
وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ اللَّعْنَةُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ

معرفتی یا مولای دلیلی علیک و حبّی لک شفیعی إلیک. «معرفت من ای مولای من، دلیل من است بر تو. و محبت من به تو، شفیع من بسوی تو است.»

عرض شد خدمت رفقا که مسأله معرفت عبارت است از یک ادراک و احساس باطن، نه صرف یک تصورات و مجموعه تصدیقات و خطورات و ذهنیات، اینها را معرفت نمی گویند. معرفت عبارت است از کیفیت ارتباط علمی انسان با آن شخص معروف و معلوم. و این معرفت همان چیزی است که دلالت بر مطلوب می کند نه صرف تصرفات و خطوراتی که برای انسان حاصل بشود. دیشب عرض کردم نوار هم خیلی معرفت دارد، خیلی معلومات دارد. ولی آنچه که در نوار است جان ندارد. مفاهیمی است که آن مفاهیم بصورت صوت در این نوار گنجانده شده. الآن من دارم برای رفقا صحبت می کنم، رفقا دارند به مطالب من توجه می کنند استماع می کنند. آن چه که از دهان من بر می آید عبارت است از اصوات، صوت است، صداست، چیزی غیر از این نیست. حالا خودم به این مطالب معترف هستم یا نیستم یک مطلب دیگر است. ممکن است این حرفهایی که خودم برای رفقا می گویم قبول داشته باشم ممکن است نه، بگویم چون رفقا از من خواستند فعلاً شبهای ماه رمضان را با این حرفها بگذرانیم، اینطوری هم می شود. خودم حرفهای [خودم را] قبول ندارم به قول آن یهودی که داشت برای مسلمانها اذان می گفت، می گفت به قول مسلمانها اشهد ان محمداً رسول الله، به قول مسلمانها. خب اجیرش کردند به او پول داده اند آن هم آمده دارد اذان می گوید دیگر. من نمی دانم این اذانهایی که از رادیو

پخش می‌شود، گاهی اوقات مثلاً در سحر و اینها می‌گویند فلان کس، افرادی که ایرانی نیستند اینها هم از همین قبیل پول دادن است یا نه این واقعاً....، چون اشهد ان علیاً ولی الله می‌گویند. اینها سنی‌اند اینها شیعه نیستند. خب بالأخره پول حلال مشکلات است دیگر، همه چیز را درست می‌کند دیگر. می‌گویند دین ما عین سیاست ما است، می‌گویند دیگر پول همه چیز را درست می‌کند و الاً اینها بعید است که شیعه باشند. اینها اشهد ان علیاً ولی الله می‌گویند. من تعجب می‌کنم من اینطور خیال می‌کنم که سنی [است] پس چرا اینطوری است قضیه‌اش؟ علی کل حال.

این صوتی که از دهان انسان بیرون می‌آید این صوتی که از دهان من بیرون می‌آید، یک صوت است. هیچ تفاوتی با آن صوتی که از توی ضبط در می‌آید ندارد. الآن این ضبطهایی که دارد صدای مرا ضبط می‌کند بعداً شما گوش بدهید این صدا را که می‌شنوید می‌گوئید آقا دارد این حرف را می‌زند، خب من که نمی‌زنم این ضبط الآن دارد می‌زند ولی می‌گوئید آن دارد می‌گوید. این صوت است. این صوت یک مفهوم دارد. این مفهوم تا چه مقدار دلالت بر مطلوب دارد؟ صحبت در این است. تا چه مقدار دلالت بر مطلوب دارد؟

واقعاً انسان باید به خدا پناه ببرد. انسان شخصی را می‌بیند بلیغ است، خطیب است، خوش صحبت است، خوش بیان است، کاملاً به مطلب وارد است، کاملاً به مطلب می‌رسد، کاملاً حق مطلب را ادا می‌کند، یک روز با مرحوم آقا در یک مجلسی بودیم عده‌ای از آقایان بودند، بعضی از این آقایان فعلی که خب در مصدر کار هم هستند بودند، در زمان شاه، در همان زمان سابق، نه در این زمان جدید. راجع به یک فردی بود که خب همه می‌شناسند، خطیب بود. کت شلواری بود. صحبت می‌کرد و کتاب می‌نوشت و خیلی هم آدم منحرفی بود خیلی منحرف بود. راجع به این صحبت بود و مقایسه بین او و بین خطیب معروف آن زمان مرحوم آقای فلسفی، مقایسه می‌کردند. همه افراد به اتفاق گفتند اگر یک مطلب را هم به آقای فلسفی بدهیم و هم به ایشان بدهیم، ایشان بهتر از عهده بیانش بر می‌آید. یک آدم ریش‌تراش، کراواتی و در حسینیه صحبت می‌کرد. با کراوات و ریش‌تراشیده از امام حسین تبلیغ می‌کرد. همه می‌گفتند، اتفاق بود بر اینکه ایشان از عهده این مطلب بهتر می‌آید، با این که خب آن مرحوم آقای فلسفی بسیار خطیب سخنور [ی] بود و خیلی بلیغ بود و خیلی خوش صحبت بود و در بیان مطالب واقعاً خب از افراد نادری بود. ولی علی کل حال مسأله این است و لکن قلبش کاللیل المظلم مثل شب تار، سیاه، سیاه، سیاه، چرا؟ چون خودش به مطالبی که می‌گوید اعتقاد ندارد. بازی است، هنرپیشگی است، تئاتر است. اعتقاد ندارد.

برای امام حسین می آید صحبت می کند یک ساعت دو ساعت، گاهی اوقات سه ساعت صحبت طول می کشید و مرام و مکتب امام حسین را معرفی می کرد. مرام و مکتب امام حسین چه بود؟ اقامه نماز و اقامه عدل و احیاء ولایت پدرش امیرالمؤمنین علیه السلام. آرید آن امر بالمعروف و انهی ان المنکر و اسیر بسیره جدی و ابی علی ابن ابیطالب. مگر این نبود؟ مگر امام حسین روز عاشورا در هنگام نماز ظهر بلند نشد نماز خواند در هنگام جنگ، مگر نبود؟ آنوقت همین آقا نماز نمی خواند. شاهد عینی برای پدر ما، خود مرحوم مطهری، نقل کرد و من حاضر بودم که ایشان گفت: من یقین دارم این نماز نمی خواند. بنده خودم شنیدم. به حرفهایش چه؟ اعتقاد ندارد. پول می گیرد حرف می زند. در این مجلس حرف می زد در آن مجلس حرف می زند. چقدر بیشتر می دهید آقا؟ اینجا چقدر بیشتر می دهید؟ ما می رویم.

به به چقدر قشنگ صحبت می کند به به چقدر خوب صحبت می کند به به چقدر عالی صحبت می کند، به به چقدر، به به به به...! ولی عجیب بود، عجیب بود. این افرادی که می رفتند پای صحبت اینها وقتی در می آمدند مانند حیوان مسخ شده بودند. مسخ شده بودند، گیج بودند. من با اینها وقتی که صحبت می کردم می دیدم اصلاً اینها نمی فهمند نمی فهمیدند! نمی فهمیدند. حرف می زدیم یک چیز دیگر می گفتند. یعنی وقتی که صحبت می کرد این شخص و این مطلب عجیب در کتابهایش هم پیدا است. یک صفحه از کتابهایش را می خوانی اصلاً چنان ظلمت و کدورت آدم را می گیرد اصلاً کتاب را می خواهد پرت کند.

چطور نفس انسان همراه با بیانش و بنانش، چطور این نفس می آید تأثیر می گذارد؟ این که می گویند هر چیزی را نخوانید، هر مقاله ای را نخوانید، هر حرفی را گوش ندهید، به سخن هر کسی نگاه نکنید مال همین است. آدم نگوید که نه آقا! ما می رویم صحبت می کنیم گوش می دهیم تجزیه می کنیم تحلیل می کنیم صحیح را از سقیم جدا می کنیم، نه، آن اثر را می گذارد. یک وقتی ضرورت دارد، بله، بنده هم اکثر کتابهای این شخص را خواندم چون خوب ضرورت اقتضاء می کرده در عین اینکه مکرر هم شدم ولی خوب در عین حال خواندم، خوب این یک مسأله ای است. ولی نه انسان همین طوری اینجا یک سرک بکشیم آن جا هم یک سرک بکشیم آن جا ببینیم چیست این جا ببینیم چیست. این اینجا ببینیم آن جا ببینیم هی از آدم می برد، می گیرد، یک تکه جدا می کند. هی از انسان سلب می کند، می کند، می کند از انسان از دل انسان هی می کند. کالیل المظلم. سیاه، چون اعتقاد ندارد.

سه ساعت راجع به حضرت زهرا حرف بزنیم و سخنرانی کنیم و کنفرانس بدهیم، حضرت زهرا

که بود فاطمه زهرا که بود؟ آن کسی بود که فرمود بهترین زنان عالم آن زنی است که نه مردی را ببیند و نه مردی او را ببیند. این کلام حضرت زهراست. راست گفته من نمی دانم. نعوذ باللّه نعوذ باللّه خطا کرده بنده نمی دانم، این کلام کلام حضرت زهراست. حالا همین شخص نزدیکترین محارمش را همه بی حجاب باید ببینند. خب این چه حضرت زهرایی است؟ این چه کنفرانسی است؟ این دیگر چه صحبتی است؟ این دیگر چه تبلیغی است؟ که را دارید مسخره می کنید؟ چه تبلیغی است؟

ما آمدیم تمام معرفت شریعت را خلاصه کردیم فقط در یک قسمت، فقط قسمت مبارزه اش، فقط قسمت سیاستش. انگار پیغمبر تا امام زمان الی زماننا هذا هیچ چیز بلد نبودند فقط مبارزه بلد بودند. بزنند، در بروند، فلان کنند، مثل چریک ها، اینطرف آنطرف هیچ کار، نه نماز بخوانند نه حج کنند، نه دعا بکنند، نه استغاثه کنند، نه ابتهال کنند، نه گریه کنند نه یا اللّه بگویند نه ذکر بگویند هیچ، هیچ، هیچ کار اینها بلد نیستند فقط مبارزه. اگر یکی از امامها هم خدای نکرده خدای نکرده، در یکی از این زمینه های مبارزه کم بیاورد، یک مقداری خلاصه تشویش و اضطراب و چیست و بینیم چیست و حالا شاید اشتباهی شده! شاید...! خیلی بخواهیم به آن امام ارفاق کنیم، می گوئیم نتوانست آن وظیفه اش را آن طور که باید و شاید انجام بدهد، نتوانست، زمینه برایش مساعد نبود، خلاصه، مؤدبانه وقتی بخواهیم رد کنیم امام سجاد را، اینطور بیان می کنیم، مؤدبانه! این چیست؟ این معرفت ندارد. یک سری مطالب را در ذهن خودش متمرکز کرده بعد بیاید با این تخیلات بازی کند، تاثیر بازی کند هنرپیشگی کند. نهایت مسأله این است و بسیار مایه تأسف است، بسیار مایه تأسف است، بسیار مایه حجالت و تأسف است، که ما مشاهده کنیم و بینیم که در بعضی از مواقع تأییداتی نسبت به مطالب این، از بعضی ها بگوش می رسد یا دیده شده! بگذریم.

این معرفت عبارت است از آن حقائق علمیه که خدای متعال در دل انسان قرار می دهد نسبت به خود و نسبت به اسماء و صفات خود، و آن حقائق علمیه باعث می شود که روح به سمت همان حقایق و وقایع جهت گیری پیدا کند. این باعث می شود. العلم نورٌ یقذف اللّه فی قلب من یشاء علم نور است معرفت نور است که خدا در قلب هر که بخواهد می اندازد.

در شبهای گذشته خدمت رفقا عرض شد که اطلاع بر مبانی حکمی و فلسفی راه انسان را به سمت مقصود و به سمت محبوب باز می کند و اطلاع بر مبانی عرفانی دل انسان را روشن می کند و جلا می دهد و افکار انسان را برای حقائق مکنونه و مخزونه آماده می کند روشن می کند. کسی که فلسفه نخواند هزار سال فقه بخواند نمی تواند از خصوصیات پروردگار سر در بیاورد. مسائل زکوی و خمس

و تجارت چه ربطی به معارف و مبادی مبداء و معاد دارد؟ چه ربطی دارد؟ مسائل طهارت و نجاست و استصحاب تزکیه و عدم تزکیه و طهارت چه ارتباطی با مبانی مبداء و معارف الهی دارد؟ احکامی است مربوط به جوارح که ارتباطی به جوارح ندارد. و انسان باید برای گذرانش در این دنیا، بر اساس مسلک صحیح که شرع تعیین کرده که همین فقه است حرکت کند، ولی مسائل اعتقادی ارتباطی به این ندارد. ارتباط ندارد، باید برود دنبال چیز دیگر. هزار سال فقه بخواند نمی‌داند خدا چطور است؟ اسماء الهی چیست؟ صفات الهی چیست؟ مگر در فقه است اینها؟ مگر این حرفها در فقه است؟ مگر این حرفها در اصول است؟ تا شما مسأله قاعده بسیطی الحقیقی را خوب ادراک نکردید که نمی‌توانید جنبه وحدت را در کثرت مشاهده کنید. تا قانون علیت را به آن نرسیده‌اید که نمی‌توانید مسأله اتحاد اسم و رسم با ذات را و توحید اسمائی و توحید افعالی را بخوانید ادراک نکنید. تا قاعده صرافت وجود را در فلسفه و عرفان نظری به آن نرسیم که نمی‌توانیم آیات قرآن **هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ** ﴿الحدید، ۳﴾ را بخوانیم بفهمیم، اینها با چه فهمیده می‌شود؟ با روایات زکوة فهمیده می‌شود؟ با روایات غلات این آیات؟ فهمیده می‌شود یا نه این کلید دیگری می‌خواهد راه دیگری می‌خواهد.

ولی صحبت در این است که آیا صرف خواندن و مطالعه کفایت می‌کند یا نه؟ باید این خواندن همراه با توجه باشد تا آن توجه موجب استجلاب نور بشود و این حقایق را در نفس متمرکز کند حک کند. چه بسیار افرادی بودند که اهل فلسفه بودند و به بیراهه رفتند؟ الی ما شاء الله. استاد فلسفه بودند، ولی به انحرافات افتادند، به انحرافات کشیده شدند. چقدر افرادی بودند که اینها سر از ماده و مادیات و این طرف و آن طرف و خارج و امریکا و اینجا برو، آن جا بیا و دم و دستگاه و فلان و خودشان هم اهل فلسفه و استاد فلسفه هم بودند؟ بله؟ چقدر افراد بودند؟

یک شخصی می‌گفت: ما رفتیم پیش یک بنده خدایی درس بگیریم، در یک جایی بود. از همین افرادی بود که اکثر عمرش را در خارج و امریکا و اروپا و کنفرانس در لندن بدهد و کنفرانس در امریکا بدهد و از این بازیهایی که صدتایش یک غاز هم نمی‌ارزد و به اسم تکلیف شرعی همه طور انسان به انحراف و این طرف و آن طرف و التذاذات نفسانی، خودش را با تکلیف شرعی جا می‌زند. می‌خواهی اسمت در برود، بابا بنشین سر جای. بنشین در خانه ات. می‌خواهی تبلیغ کنی در همین قم هم می‌توانی تبلیغ کنی، در طهران هم می‌توانی در مشهد هم می‌توانی حتماً باید بروی در کفرستان و آن محل عیاش‌ها و استعمارگرها و ظالم‌ها و آن جا باید بروی حتماً تبلیغ کنی؟ نتیجه‌اش چیست؟ می‌گفت ما رفتیم پیشش درس بگیریم درس شفا بگیریم، وقتی وارد منزلش شدیم به‌به به‌به! یک مبلی گذاشته

در منزلش چند میلیون قیمت اش است. نشسته ایشان در روی مبل و این عمامه را هم از روی سرش برداشته و یک رُبدو شام کرده به تنش و پاهایش را هم انداخته روی آن پایش و بعد هم که این طرف چیز مجسمه چی چی و آن طرف مجسمه ونوس و آن طرف مجسمه فلان. این آقا می خواست به ما شفای بوعلی درس بدهد! الهی! می گفت این یک نیم ساعتی که نشستیم اصلاً مطرح نکردیم؛ این قدر کدورت و این قدر ظلمت از این و از صحبت‌های این ما را گرفت که بعد از نیم ساعت گفتیم که آقا آمدیم یک زیارت کنیم! اصلاً مطرح نکردیم که برای چه آمدیم در اینجا؟ چند نفر بودند، بلند شدند آمدند بیرون. حالا این آقا که بود؟ اول مدرس فلسفه بود و اسفار بود و فلسفه غرب هم که خوب دیگر فلان! حالا فوت کرده خدا رحمت کند بالأخره هر چه هست.

خب چه است قضیه؟ یک سری محفوظات بدون نور. همه صحبتها در این است که در لندن فلان سمینار را بدهم راجع به وحدت وجود، در کانادا فلان جلسه سمینار را بدهیم راجع به شهود در عرفان محیی الدین، در امریکا در فلان کنفرانس ادیان شرکت کنیم! همه حرفها، بابا پس کو این حرفهایی که خواندی؟ این مطالبی را که خواندی پس آخر به کجا [راه] پیدا کرد؟ تو که همه اش به کنفرانس این و این و چیزهای دیگر داری می گذرانی، به سمینار گذراندن و این مطالب داری می گذرانی! چه چیز در ته اش ماند؟

یکی از رفقا خدا حفظش کند رفته بود در طهران، دیدن یکی از افرادی که بسیار فرد معروفی است. دانشگاهی است از اساتید دانشگاه است و خیلی فرد معروفی است در فلسفه و عرفان و این حرفها ظاهراً تَبَّعاتی دارد. با او ملاقاتی داشت، یک حرف خوبی زد. وقتی متوجه شد ایشان مربوط به مکتب مرحوم آقا و کتابهای مرحوم آقا و امثال ذلک هست، گفت من یک چیزی به شما بگویم. گفت: من نمی دانم قضیه چیست؟ ما با این کبکبه و دبدبه و این طرف برو و آن طرف برو و کتاب ترجمه بکن. هی در عرفان و فلسفه سمینار و کنفرانس بده و کتاب بنویس، نمی دانیم مطلب چیست؟ که این کتابهای آقای طهرانی آن قدر که افراد را هدایت می کند و از ظلمت به نور می آورد و از سرگشتگی می آورد، پنجاه تا کتابهای ما، یک نفر را نمی تواند این کار را بکند. ما نمی دانیم سر قضیه چیست؟ حرف ایشان افراد را از این طرف به آن طرف می کند، ما هر چه حرف بزیم فقط از همین دهانمان خارج شده هیچ کاری انجام نمی دهد. ما نمی دانیم سر [قضیه را]. این را یک آدم کت و شلواری، کت و شلواری و اهل این حرفها. چرا؟ چون او کلامش نور دارد. علتش همین است. کلامش نور دارد.

بین خدائی که تو می گوئی و خدائی که آقای طهرانی می گوید خیلی تفاوت است. بین مطلبی

که تو می گوئی و مطلبی که او می گوید خیلی فرق است خیلی فرق است. یک روز نشسته بودیم در طهران مرحوم آقای مطهری آمده بودند برای دیدن مرحوم آقا. هر هفته ای یک مرتبه می آمدند، البته اوائل ولی آن اوایل دیگر هر دو هفته ای یکبار شد. یک روز ایشان راجع به کتاب معادشناسی مرحوم آقا که بعد از هر مجلسی یک روزه هم در تتمه اش هست. راجع به این صحبت می کردند. به مرحوم آقا ایشان گفتند که آقا اگر شما این روزه های اوایل مجلس را حذف کنید این خیلی دیگر کتاب جمع و جورتر می شود و دیگر دسته بندی تر می شود و خلاصه فقط مطالب، مطالب همین بحث علمی و اینها می شود و اینها. مرحوم آقا به ایشان گفتند: من یک کلمه از آن روزه هایی که نوشتم حذف نخواهم کرد، کتاب من همین است. این یعنی چه؟ به همین کلامی که من الآن از مرحوم آقا نقل کردم و مرحوم آقای مطهری، خدا رحمتش کند. بنشینیم رفقا فکر کنیم به خیلی مطالب می رسیم، به خیلی.

مرحوم آقا از روزه چه در ذهنشان بود؟ ایشان چه در ذهنشان بود؟ از نوشتن معارف چه هدفی را دنبال می کرد؟ ایشان چه هدفی را دنبال می کرد؟ مرحوم آقا در چه حال و هوایی بود در نوشتن این مطالب؟ دیگران در چه حال و هوایی هستند؟ هان! رفقا رسیدند یا نه؟ یا من باید توضیح بدهم؟ نه، رسیدید دیگر، متوجه شدید. حالا ما به اندازه فهم خودمان می گوئیم. مرحوم آقا روضه سیدالشهداء را حال و هوا و نور دادن به مطالبی که در این مجلس نوشتند می دانستند، چرا؟ تمام این مطالب امضایش باید به امضای ولایت باشد. ولایت باید پشت مطلب را امضاء کند. امضاء کرد این مطلب می شود نور، امضاء نکرد این مطلب می شود [مثل] سایر مطالب. مطلبی که این مطلب پشتوانه اش ولایت است، آن فلسفه آن فقه آن تفسیر آن اصول آن تاریخ آن عرفان، آن عرفان نظری که پشتوانه او ولایت است و اتکاء به ولایت دارد اتکاء به امام علیه السلام دارد او ارزش دارد، و الا می شود چه؟ عرض کردم خدمتتان، هنرپیشگی. هنرپیشگی همین است. یادتان می آید عرض کردم خدمتتان چند شب پیش؟ و الا می شود سخنرانی همان آقا. خودش نماز نمی خواند و آن وقت می آمد سه ساعت راجع به امام حسین سمینار می داد. یکی از رفقای که در اینجا نیست در یکی از شهرستانهاست خودش برای من گفت که یک شب من رفتم در سخنرانی این شخص، تا ساعت یازده و نیم ایشان سخنرانی کرد و وقتی که آمد - گفت من قبلاً نماز را خوانده بودم - وقتی که آمد افراد آمدند در مقابلش شروع کردند به صحبت کردن، من گفتم به آنها، آقا ایشان نماز نخوانده اجازه بدهید برود نماز بخواند. یکی از آنها در آمد، آقا روشن کردن افکار از نماز خواندن واجب تر است و ایشان نماز را نخواند و نمازش قضا شد. شاهد عینی دیگر برای خود بنده گفت دیگر.

خب حالا این فرد سه ساعت هیچ، فرض کنید سی ساعت راجع به امام حسین هم سمینار بدهد کنفرانس بدهد هیچ، چه فایده؟ این نور ندارد. نور ندارد. صحبت است سرگرمی است گذران وقت است. افرادی که می آیند بیرون نگاه کنید ببینید اینها در چهره شان چه می بینید؟ نور می بینید یا نه؟ نه، هر که می آید بیرون می بینید مسخ شده و دارد می آید بیرون. مسخ شده. هیتلر صدر اعظم آلمان می گویند خیلی عجیب بود در صحبت. خیلی نفس قوی هم داشت، خیلی با جذب و خیلی با ابهت و با نفوذ صحبت می کرد. این در صحبت آنچنان ساحر بود که افراد وقتی که از صحبت او می آمدند بیرون دو ساعت، دو ساعت و نیم هم گاهی اوقات صحبت می کرد. وقتی که می آمدند دیگر مشاعر نداشتند هر کاری می گفت انجام می دادند، اصلاً انگار هیپنوتیزم می کرد دیگر. این طور بود. خب حالا این آدم خوبی است؟ حالا چون این کار را می کند آدم خوبی است؟ نه آقا، اول جلاد است، اول ظالم است، اول فاسد است. تمام عالم را به خاک و خون کشید دیگر. آدم خوبی نیست.

آن تفسیری ارزش دارد که در آن تفسیر اتصال به ولایت لحاظ شده باشد. آن فلسفه ای ارزش دارد که نتیجه آن فلسفه تثبیت ولایت باشد، او ارزش دارد و الا فلسفه ارزش ندارد. خب خدا یکی است خب بله هست چه بدانیم چه ندانیم هست، به چه درد ما می خورد؟ آن عرفان نظری قیمت دارد که در آن عرفان نظری انسان خود را به صاحب ولایت مرتبط کند به امام زمان مرتبط کند به آن ولیّ حیّ که حیات دارد خود را حیّ نماید و دل خود را زنده کند. نه اینکه فقط بیاید و یک مبنای عرفانی را بگوید و خیلی هم از عهده اش بر بیاید، نه! اشکالی ندارد، از عهده اش بر بیاید و صحبت بکند و بالا و پایین اش را و جهاتش را همه را خوب بیان بکند و انسان وقتی که از صحبت او بلند می شود می بیند فقط یک سری مطالب شنید، عین ضبط. ضبط چطور است؟ اصلاً این شعور ندارد از اول می چرخد تا می رسد به آخر. شعور ندارد. نمی فهمد.

وقتی مرحوم آقا در آخر هر مجلس روضه می آورند، رفقا روضه را هم بخوانند نه اینکه نخوانند بروند سر یک درس [دیگر]. نه، روضه را بخوانید اگر روضه را خواندید مطالبی که خواندید آن موقع ثبت می شود در دلتان، آن وقت. چرا؟ چون روضه سیدالشهداء حیات می بخشد. روضه سیدالشهداء نفس ولایت را در قلب ما با این الفاظ تثبیت می کند، این علتش است. این مطلب را آن بنده خدا نمی فهمید. می گفت: آقا آن روضه ها را حذف کنید از مجالس، روضه هایش را حذف کنید. روضه حذف بشود. روضه حذف بشود چه؟ یک سری مطالب خشک همین طور می ماند. البته خب کتاب به کتاب داریم، خب در بعضی از کتابها انسان باید خب مسأله را رعایت کند خب این نه اینکه حالا فرض

کنید که هر چه که می نویسد یک روزه هم آخرش بنویسد، نه. وقتی که صحبتها در مجلس عنوان شده و مطرح شده و با روزه بوده چرا باید روزه حذف بشود؟ این نواری که از مرحوم آقا منتشر شد، آمدند پیش من و رفقا گفتند که آقا ما روزه هایش را حذف کنیم؟ گفتم ابد، ابد. ایشان صحبتشان با روزه بود یا نبود؟ شما روزه را حذف می خواهید بکنید؟ برای چه؟ چرا می خواهید حذف کنید؟ شما ببینید ایشان در روزه چطوری بیان کرده روزه را؟ چطوری شرح می دهد؟ چطوری آن حال و احوال را دارد نقل می کند؟ آن وقت امتیازش را با بقیه روزه ها تشخیص می دهیم.

گفتند مداح را حذف کنیم؟ گفتم نه. آن مداح هم در آن مجلس بوده آن هم باید باشد. دلیلی نیست برای حذف. همه اینها باید باشد. آن وقت این می شود چه؟ نور. این می شود حیات، این می شود معرفت، این می شود صفا.

انسان یک ساعت پای صحبت یکی از اولیاء خدا بنشیند، یک ولیّی از اولیاء خدا بنشیند، از تو مجلس در بیاید ببیند چه حال و هوایی دارد؟ برود سه ساعت پای صحبت یکی از افراد بنشیند، از اینها، آن وقت ببیند چه حال و هوایی دارد؟ هر دو حرف زده اند، هر دو هم به حساب خودشان از خدا و پیغمبر و معارف گفته اند، هر دو هم از همین مبانی نقل کرده اند ولی قضیه چیست؟ قضیه این است که آن نور دارد این ندارد. آن راهنمایی می کند این راهنمایی نمی کند. هر چه می گذرد صورتها همه مسخ تر، کج و معوج تر.

یکی از این افراد بود جلسه مرحوم آقا هم می آمد، شبها می آمد، شبهای سه شنبه می آمد، جمعه ها می آمد. آقا روز بد خدا برای کسی نیامورد از وقتی که این آقا آمد و سخنرانها را در طهران راه انداخت و این بلند شد و کشیده شد. دیگر نیامد هیچی! صحبتهای مرحوم آقا ترک شد هیچی! شروع شد به مسخره ها و استهزاءها و بعد هم خلاصه.... چرا؟ چرا آن صحبت باعث شد اینجا نیایند؟ چون این دو با هم جمع نمی شود. با اینکه روز جمعه که مرحوم آقا جلسه داشتند که سخنرانی آن بندگان خدا نبود ولی دیگر پا نمی آید. پایی که باید مسجد قائم بیاید آن پا حسینیه ارشاد دیگر نمی تواند برود. پایی که برود حسینیه ارشاد آن پا دیگر مسجد قائم نمی تواند بیاید. یا این یا آن. دست خودش هم نیست. نمی آید دیگر. به او می گویند بابا بلند شو بیا دیگر، هم آن جا برو هم اینجا بیا. نه، می نشینم تلویزیون حالا تماشا می کنیم حالا بالأخره پیش زن و بچه مان هستیم روز جمعه و..... تو که می آمدی بابا؟ چه شد؟ عوض می شود حال و هوا عوض می شود، ذهنیات عوض می شود، تفکرات عوض می شود، تمایلات عوض می شود. به یک چیزی تمایل داشت حالا به یک چیز دیگر. خودش هم نمی فهمد از

کجا دارد می خورد؟ آخر بیچارگی اینجاست. حال و هوا همه عوض می شود. تا به حال می آمد، دیگر الآن نمی آید. کسل است، میل به خواندن قرآن ندارد. قبلاً می خواند، تا یک فرصتی پیدا می کرد قرآن را باز می کرد. الآن کتاب فلانی را بر می دارد می خواند. ||! یعنی کتاب این از قرآن بالاتر شد؟ دل دیگر نمی رود به سمت قرآن، دل دیگر نمی رود به سمت دعای کمیل، دل دیگر صبح ها که دعای صباح را می خواند حالا دیگر نمی رود به سمت دعای صباح، فوراً کتاب را بر می دارد می خواند. فوراً فلان مقاله را بر می دارد می خواند چرا؟ چون این دو با هم جمع نمی شوند. رو که در یک دل نمی گنجد دو دوست. این قانون است. قانون کلی است و در این قضیه هم رفقا هیچ شکی نکنند.

رسول خدا نشسته بودند یک شخصی آمد گفت که یا رسول الله من چقدر چهره شما را زشت می بینم! حضرت فرمودند: درست است. یکی دیگر آمد از مؤمنین، گفت یا رسول الله چقدر چهره شما زیبا و قشنگ است! من به این زیبایی ندیدم! حضرت فرمودند: درست است. هر دوی شما درست می گوئید. من آینه هستم. آن شخصی که آنجا نشسته بود گفت پیغمبر شما به هر دو تا گفتید درست است. حضرت فرمود: من آینه هستم آن کسی که می گوید زشت است، مرا در حال خودش دارد می بیند، این حالش دیگر برگشته است. وقتی که حال بر گردد نمی تواند دیگر مرا صاف و منزه و پاک ببیند، نمی تواند ببیند. نمی تواند. دیگر در اینجا اسراری هست، دیگر اصلاً جای صحبت نیست. در اینجا واقعاً خیلی مسائلی هست. خلاصه بر حسب اجمال یک چیزی بگویم، انسان می تواند خود را با همین کیفیت محک بزند. این دیگر به اجمال گفتم و دیگر توضیح هم نمی دهم. حال آدم عوض می شود.

اما اگر این معرفت همراه با نور باشد آن جاست که حضرت می فرماید: معرفتی یا مولای دلیلی علیک، آن جا دلالت است. آن جا دلالت هست و [لی] این دیگر دلالت ندارد این ضد دلالت است. شما بروید پای این صحبتها بنشینید پای سخنان افراد اهل دنیا، اهل دنیا بنشینید، همین خدا را می گویند، از همین پیغمبر می گویند. شرح همین دعا را می دهند شرح دعای کمیل می دهند نهج البلاغه شرح می دهند تفسیر می کنند. ولی انسان می بیند که میل او به جای اینکه اضافه بشود بر کسب معارف، میلش کم شده. هی کم شده، هی کم شده! این مال کجاست؟ این مال این است که آن کسی که دارد این حرفها را می زند خودش بهره ای ندارد. حرف را بدون نور می زند. این حرف بدون نور می شود ظلمت. بنابراین صرف خواندن فلسفه و یا عرفان نظری که عرض شد، صرف او به تنهایی دلیلی علیک نیست. نه، معرفت آن است که انسان تفکر خود را نسبت به پروردگار و ذات پروردگار و اسماء و صفات او و

آثار عالم وجود، همراه با نور در خود ذخیره کند، این می شود چه؟ دلیلی علیک. این دلالت می کند چرا؟ چون نور همیشه به سمت منبع نور اتصال دارد.

الآن این چراغ که در اینجا روشن است، نور این چراغ الان آمده خورده به چشم ما، تا ما چشم باز می کنیم می بینیم این چراغ در این وسط روشن است چرا نمی گوئیم این [پنکه] روشن است؟ چرا؟ چون این که نور ندارد، پنکه که نور ندارد. این نوری که از آن جا می آید ما را به همان جا دلالت می کند، نه یک متر این طرف تر نه یک متر آن طرف تر. اینطرف تاریکی است، پنکه نور ندارد. این طرف هم تاریکی است. این وسط فقط نور است. دیدید تا آدم از خواب بلند می شود یک چراغ بالا سرش است هی چشمش را به سمت چراغ می زند. آن نور می خورد به چشمش و به همان جا این چشم را هدایت می کند. اگر آن چه که در درون و نفس ماست دارای نور است، این دلالت بر خدا می کند. اگر دارای نور نیست دلالت نمی کند. گرچه اول عالم دهر هم باشیم، اول مرجع هم باشیم، دلالت نمی کند. یک کلام اگر در ما باشد با نور، به همان اندازه یک کلام توجه به مبدأ داریم، یک خروار مطلب اگر در ما باشد بدون نور، به اندازه یک کلام توجه به مبداء نداریم. همه اش در اینها می چرخیم. از این کتاب به آن کتاب از آن کتاب به این کتاب، مُسَوَّدَه را مُبَيَّضَه و مُبَيَّضَه را مُسَوَّدَه و یک آش شله قلمکاری؛ این را بین و آن را بین و جواب این را بده سوال آن را چیز بکن. اصلاً، بیچاره خودت پس چه؟ چه شد؟ همه اش که در این حرفها گیر کنیم و بالا و پایین، و این مطالب راهی [به سوی] خدا برای انسان باز نمی کند. خود همین مطالب می شود حجابی که ما را در درون خود محبوس می کند و نمی گذارد آن پرده را بشکافیم و نور خورشید را ببینیم. دائماً در آن پرده همین طور می چرخیم، همین طور می چرخیم. سراغ این می رویم، به آن می گوئیم، یک مطلب از این نقل می کنیم یک کلام از آن می شنویم به حساب خودمان تبلیغ می کنیم و فلان. ولی دائماً در خود و در نفس خود داریم چرخ می زنیم، چرخ چرخ است، چرخیدن است. باید باز کرد باید رفت.

یک روز مرحوم آقا به یک نفر گفتند: چقدر مطالعه می کنی؟ به جای مطالعه بیا یک خورده فکرت را آزاد کن فکرت را باز کن. هی کتاب می خری هی می خوانی. اینها را کنار بگذار، یک خورده به خودت برس. به من می گفت من تعجب می کنم چطور آقا با وجود این استعدادی که من دارم، کت و شلواری بود طلبه نبود، شاغل بود. من که یک همچنین استعداد مطالعه ای را دارم، یک هم چنین فرصتی را هم الآن دارم، ایشان آمدند و مرا از خواندن کتاب محروم کردند. گفتم: بله! اصلاً این آقا را چکارش داری؟ بیاندازش کنار، بلند شو برو کتاب بخوان. برای چه اصلاً...؟ من به او گفتم چه آقایی،

این آقا دارد به شما می گوید بی سواد بشو، این آقا شد؟ بلند شو آقا برو بنشین کتاب [بخوان!] گفت: چه؟ گفتم: بنده خدا ایشان می خواهد ترا از خودت نجات بدهد، گیر کردی در خودت و یک مشت مطالب پوک در آن کله پوکت - همین طوری به او می گفتم ها شوخی که نداریم با کسی - گفتم یک مشت مطالب پوچ در آن کله پوکت ریختی، نمی گذارد در بیایی، نمی گذارد فکرت را آزاد کند. ایشان می خواهد این درست بشود. این مطالب تا جایی مفید است تا جایی نفع دارد که جنبه نورانیتش حفظ بشود. آن جنبه طریقتش محفوظ بشود، نه اینکه خودش بشود موضوع، نه اینکه خودش بشود اصل و نه اینکه خودش بشود حجاب.

لذا امام سجاد علیه السلام می فرماید: خدایا معرفت من نسبت به تو، معرفتی که در این معرفت من فقط شفای بوعلی و کتاب صدرالدین غونوی و شیخ شهاب را نخواندم. معرفت نسبت به تو دارم. این مطالب در ذهن من نسبت به تو، قلب من را پر کرده، جاذبه او دل مرا به سمت خود کشیده، به سمت خود کشیده، این حقائق توجه قلب مرا به سمت خود جلب کرده. این، این موجب می شود که من به سمت تو کشیده بشوم. این معرفت. پس معرفتی که امام سجاد می فرمایند: عبارت است از شناخت پروردگار که این شناخت پروردگار توأم با نورانیت است نه با ظلمت. شناختی که همراه با ظلمت باشد دلیل^۱ علیک نیست چون این دو تا با هم متناقضند. آن کسی که فلسفه می خواند برای اینکه بتواند از شبهات جواب بدهد و اسمش اینطرف و آنطرف برود دلیل^۲ علیک نیست، صد سال عینه خر عصاره دور خودش است. آن کسی که عرفان درس می دهد برای اینکه صرفاً اشتغالی داشته باشد ولی خودش را مقید و مکلف و ملزم به متابعت از آن مطالب و حقایق نکند این هنرپیشه است. خیلی صریح. این دلیل^۳ علیک نیست. لذا می بینیم در جهت گیریها به جای اینکه به سمت حق جهت گیری کنند به سمت باطل می کنند. چرا؟ چون نور ندارند.

در وقایع و حوادثی که اتفاق می افتد به جای اینکه فلش به سمت واقع و نور بزند، فلش به سمت طرف دیگر می زند. آقا برو اینکار را بکن، خب این کار اشکال دارد خطاست، نور ندارد، قلب به سمت غیر علیک متوجه است. راهنمایی می کند اما نه بسوی خدا، به سمت غیر خدا. بابا تو که سی سال استاد فلسفه بودی پس چرا اینطوری شد؟ پس چه دستی از تو گرفت؟ این مطالعهها، این درسها، این خون دلها چه دستی از تو گرفت؟ این که باید در اینجا خودش را نشان بدهد پس چرا اینطور از آب درآمد؟ چون دل به آن سمت نبود. دل به سمت دیگر است. وقتی دل به سمت دیگر است مطالبی که بر آن دل می گذرد، آن مطالب اتجاه به مبداء ندارد انحراف دارد. بسته به مقداری که دل انحراف

دارد، به آن مقدار. به همان میزانی که خود را ملتزم کردیم بر انقیاد و اطاعت، به همان مقدار توجه به مبداء داریم، به همان مقدار. حالا چه علم زیاد باشد چه علم کم باشد، مرتبه معرفت بواسطه نوری که در قلب است این رتبه پیدا می‌کند و شدت و ضعف پیدا می‌کند.

حالا ما نباید بگوئیم که حضرت سجاد که یک هم چنین مطلبی را می‌فرماید خب آن امام بود. می‌فرماید معرفتی یا مولای دلیلی علیک. خب ما که مثل حضرت سجاد نیستیم. ما کجا به پای آن حضرت می‌رسیم؟ نه، عرض شد. نور همیشه دلالت بر نور می‌کند. اگر به اندازه یک وات ما چراغ داریم به همان اندازه دلالت بر او می‌کند، دو وات و ده وات و صد وات، تا اینکه برسد به خورشید. زیرا نور نور را نشان می‌دهد. وقتی که دل منور است به نور، این نور موجب می‌شود که انسان کشیده بشود به سمت مبداء، با کشیده شدن معرفت او اضافه می‌شود، باز او را آماده می‌کند برای یک کشش بیشتر و همین طور تا اینکه به آن مقام و مرتبه‌ای برسد که دیگر انکشاف کلی و انفتاح کلی بشود و سلطان معرفت برای انسان خود را آشکار کند و تمام وجود انسان را بگیرد. این می‌شود چه؟ این می‌شود حقیقت معرفت.

لذا در اینجا حضرت می‌فرماید: معرفتی یا مولای دلیلی علیک. معرفت من دلیل بر توست، نمی‌فرماید دلیل به سوی تو. یک دَلَّ عَلَیْهِ داریم یک دَلَّ إِلَیْهِ داریم. مدلولُ عَلَیْهِ و مدلولُ إِلَیْهِ. مدلولُ عَلَیْهِ یعنی خود ذات او. خب این را دیگر ان شاء الله اگر رفقا اجازه بدهند توضیح این مسأله را ان شاء الله دیگر برای جلسه بعد قرار بدهیم. چون این یک مقداری احتیاج به صحبت دارد و دیگر این اواخر رمق ما هم تمام شد. گرچه از وجنات رفقا واقعاً اشتیاق و شوق و الحمد لله همّت و... من غبطه می‌خورم، این پیداست.

ولی خب ان شاء الله که امیدواریم که خداوند توفیق بدهد و در این شبهای ماه مبارک، این جلسات انس و... اینها انس است دیگر. بیائیم و بنشینیم و با هم صحبت بکنیم مطلب بگوئیم و رد و بدل بشود و مطالب تا اینکه بهانه‌ای پیدا کنیم، بهانه‌ای پیدا کنیم، می‌گویند بهشت را به بها نمی‌دهند و به بهانه می‌دهند. یک بهانه‌ای پیدا کنیم تا اینکه، در ره دوست به هر حيله رهی باید زد. و ذکر و اوقات خود را با یاد و ذکر و صحبت عوالم واقع و حقیقت و مسائل ربوبی بگذرانیم که واقعاً خیر دنیا و آخرت در همین است. جداً ها! ما واقعاً بنشینیم و با خودمان فکر کنیم چقدر از عمرمان گذشته و نسبت به مسائلی که سایر افراد از هر گروهی و از هر فئعه‌ای و از هر مکتب و نحله‌ای در آن مطالب هستند و صحبتها هستند. خب ما هم در اینها بودیم ما هم کم و بیش در این مکاتب بودیم در این مجالس بودیم

از این حرفها زدیم. دیگر خسته شدیم دیدیم بابا این حرفها آخر ندارد، آخر ندارد! پس حالا وقتی که این حقایق برای انسان خودشان را نشان می دهند و واقعیت را به انسان می فهمانند از خدا بخواهیم که توفیق وصول به این حقایق و ادراک این حقایق و التزام به این حقایق را هم برای ما تقدیر بفرماید.

اللهم صل علی محمد و آل محمد